

LLI-295 „Sustainable, sociable and active Viesīte and Rokiškis communities”

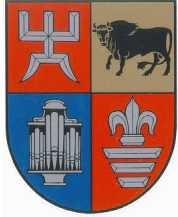
SOCIĀLĀS IEKĻAUŠANĀS ALGORITMS

VIESĪTES UN ROKIŠĶU NOVADU PAŠVALDĪBĀS

Sociālā iekļaušana ir process, kura mērķis ir iedzīvotājiem nodrošināt iespējas, pakalpojumus un resursus, kas nepieciešami, lai pilnvērtīgi piedalītos sabiedrības ekonomiskā, sociālā un kultūras dzīvē, uzlabojot dzīves līmeni un labklājību, kā arī sniedzot lielākas līdzdalības iespējas lēmumu pieņemšanā un pieejamību personas pamattiesībām.

VIESĪTES NOVADA PAŠVALDĪBA

ROKIŠĶU RAJONA PAŠVALDĪBA

INFORMĀCIJA PAR PROJEKTU:

Projekts Nr. LLI-295 „**Sustainable, sociable and active Viesīte and Rokišķis communities**” risina sociālās iekļaušanas un iedzīvotāju skaita samazināšanās problēmas saistībā ar emigrāciju un nabadzību. Abās apdzīvotās vietās – Viesītē un Rokišķos cilvēku dzīves stils nav pietiekoši aktīvs. Projekta mērķis ir radīt apstākļus, kas sekmē sociālekonomiskās aktivitātes Viesītē un Rokišķos. Projekta laikā Viesītē un Rokišķos tiks organizēti vairāki pasākumi, tai skaitā sporta pasākumi ģimenēm un dažādu vecumu iedzīvotāju grupām. Tiks iegādāti piederumi, piemēram liekā svara veste, izpletis kā nodarbību vieta, mēģeņu komplekts par ātrās ēšanas produktu sastāvu, bumbas vingrošanai, spēles bērniem, 3d stands ar piemēriem par pasīva dzīvesveida sekām. Tiks izstrādāts sociālās iekļaušanas uzlabošanas algoritms. Tas būs viegli izmantojams inovatīvs dokuments ar saprotamām instrukcijām sabiedrībai un speciālistiem. Projekta laikā 270 cilvēki piedalīsies kopīgās aktivitātēs, 50 speciālisti piedalīsies algoritma prezentāciju pasākumos, veidojot ciešākas saites starp kopienām Latvijā un Lietuvā.

Projekta rezultātā būs uzlabota dzīves vide īstenojot kopīgas aktivitātes, kā piemēram, “Dzīves noslēpumu atklāšana”, “Burbuļu diena”, “Veselīga novecošana”, vairākas sporta dienas. Aktīvam dzīvesveidam izveidotas trīs vietas Viesītē un septiņas Rokišķos. Sakārtots bērnu rotaļu laukums, multifunkcionālais stadions, aprīkots ar žogu, organizēti iekļaušanās pasākumi iedzīvotājiem. Tiks izstrādāts un prezentēts sociālās iekļaušanas uzlabošanas algoritms. Projekta mērķgupa ģimenes ar bērniem, jaunieši, vecāka gada gājuma cilvēki. Īstenošanas laiks no 04.2018. līdz 09.2019.

Šo projektu finansē Eiropas Savienība. Projekta kopējais budžets ir EUR 199 650.36, tai skaitā ERAF finansējums EUR 169 702.80.

Projektu līdzfinansē Interreg V-A Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014. – 2020. g. www.latlit.eu www.europa.eu

Šis dokuments ir sagatavots ar Eiropas Savienības finansiālo atbalstu. Par šī dokumenta saturu pilnībā atbild viesītes novada pašvaldība, un tas nekādos apstākļos nav uzskatāms par Eiropas Savienības oficiālo nostāju.

SATURA RĀDĪTĀJS

KOPSAVILKUMS	3.- 4.lpp.
ĪSS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS	5.- 6.lpp.
IEVADS	7.- 9.lpp.
DATU APKOPOJUMS	10.-14.lpp.
SABIEDRĪBAS IEKĻAUŠANĀS RISKU KOPSAVILKUMS	15.- 16.lpp.
KOMUNIKĀCIJAS UZLABOŠANA	17.- 24.lpp.
BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS	25.- 36.lpp.
PĀRVALDES FUNKCIJU DELEĢĒŠANA	37.- 41.lpp.
SADARBĪBAS LOKA PAPLAŠINĀŠANA UN STIPRINĀŠANA	42.- 49.lpp.
INTERAKTĪVĀ ALGORITMA LIETOŠANA	50.- 52.lpp.

2019.gads.

KOPSAVILKUMS

Sociālās iekļaušanās algoritms ir dokuments, kas piedāvā mūsdienīgus, inovatīvus un vietējai situācijai piemērotus risinājumus sabiedrības saliedētības uzlabošanā.

Šis dokuments koncentrējas tieši uz pašvaldību mijiedarbību ar iedzīvotājiem, to pārstāvētajām nevalstiskajām organizācijām, apskatot tos pilsoniskās līdzdalības veidus, metodes un rīkus, kas iespējami efektīvi limitē joprojām eksistējošo izpratni „Mēs un viņi”.

Algoritma izstrāde ir balstīta lauka pētījumos, tiešajās intervijās un Eiropas Savienības nostādnēs par „Viedo kopienu” formēšanas pamatprincipiem, izmantojot eksistējošās labākās prakses un modelējot vidēja perioda sociālo un ekonomisko pārmaiņu radītos efektus.

Dokuments sastāv no šādām sadaļām:

- 1. Situācijas apraksta un pamatnostādnēm;**
- 2. Pētnieciskās daļas – sabiedrības pārstāvju un pašvaldību speciālistu interviju apkopojuma un secinājumiem;**
- 3. Sabiedrības iekļaušanās risku analīzes;**
- 4. Metodēm un ieteikumiem sabiedrības iekļaušanās nodrošināšanai un veicināšanai;**
- 5. Interaktīvās algoritma sadaļas „Cilvēka vērtība harmoniskā kopienā”.**

Sabiedrības sociālās iekļaušanās līmeņa paaugstināšanai tiek piedāvātas četras būtiskākās darba metodes:

1) Komunikācijas uzlabošana. Šai sadaļā sniegti praktiski ieteikumi tiešās komunikācijas uzlabošanai starp sabiedrību un pārvaldes institūcijām;

2) Brīvprātīgā darba jēdziena aktualizēšana un praktiska pielietošana. Sadaļa ietver ieskatu Latvijā un Lietuvā spēkā esošajos normatīvajos aktos, kā arī rekomendācijas to pielietošanā un anketu paraugus pielietotās metodes efektivitātes kontrolē;

3) Pārvaldes uzdevumu deleģēšana privātām un publiskām personām, tai skaitā NVO sektoram.

Sadaļa ietver ieskatu normatīvo aktu bāzē, metodes pamatojumu, kā arī labākās prakses piemērus.

4) Sadarbības loka paplašināšana un stiprināšana.

Sadaļas ietvaros ir iekļauts metodes pamatojums, kā arī reversās informācijas pasnieguma tabula, kas orientēta tieši uz iedzīvotāju būtiskākajām vajadzībām. Aktuālā informācija tabulā atjaunojama ne retāk kā vienu reizi 12 mēnešu periodā.

5) Interaktīvā algoritma sadaļa „Cilvēka vērtība harmoniskā kopienā”.

Šī sadaļa ir izstrādāta kā inovatīvs rīks, kas sniedz iespējas identificēt sociālās iekļaušanās līmeni kopienā. Algoritmā ir izstrādātas 4 sabiedrības bāzes vērtības – Darbs, Dzīve, Sociālā aktivitāte un Prestižs.

Saskaņā ar šīm bāzes vērtībām, pielietojot 10 dažādus indikatorus, ir analizējama katra kopienas dalībnieka „vērtība”. Bāzes vērtību kopuma indikatori ģenerē ģeometrisku formu – piramīdas pamatni, kurai ideālā variantā jābūt simetriskai. Asimetrijas esamība uzrāda tos kopienas dzīves aspektus, kam veltāma pastiprināta uzmanība.

Algoritma jēgpilns pielietojums ietver katra sabiedrības locekļa vērtības apzināšanu un respektēšanu, kā arī – sniedz iespēju operatīvi reaģēt uz pārmaiņām kopienas dzīvē, stiprinot tās bāzes vērtības, kas tiek apdraudētas sociālo, ekonomisko vai politisko pārmaiņu rezultātā.

ĪSS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

Algoritma mērķa teritorijas ir Viesītes novads Latvijā un Rokišķu rajons Lietuvā. Teritoriju dati:

Viesītes novads.

Iedzīvotāju skaits – 3839;

Novada kopējā platība – 650.5 km²

Iedzīvotāju blīvums -6.73 cilvēki uz km²

Novada centrs – Viesītes pilsēta

Novadā apvienoti Elkšņu, Rites, Saukas, Viesītes pagasti un Viesītes pilsēta

Rokišķu rajons.

Iedzīvotāju skaits – 30 485

Novada kopējā platība - 1807 km²

Iedzīvotāju blīvums - 20,4 cilvēki / km²

Rajona centrs – Rokišķu pilsēta ar 12 337 iedzīvotājiem.

Rajonā ietilpst vēl divas pilsētas - Obelīai , Pandēlys, kā arī deviņas mazpilsētas - Čedasai , Duokiškio , Juodupė , Jūžintai , Kamajai , Panemunėlis , Panemunis , Sartai un Suvainiškis.

 Neraugoties uz platības un iedzīvotāju skaita atšķirībām, abu teritoriju vienojošās iezīmes ir:

- 1) Pierobežas teritorijas;
- 2) Lauku iedzīvotāju īpatsvars sastāda apmēram 1/3 daļu no kopējā iedzīvotāju skaita;
- 3) Negatīva iedzīvotāju skaita dinamika, krasi iezīmējoties iedzīvotāju skaita samazinājumam pēc 2009. gada;
- 4) Sociāli mazaizsargāto iedzīvotāju skaita īpatsvars sastāda 1/5 daļu no kopējā iedzīvotāju skaita;
- 5) Iedzīvotāju skaits vecuma grupā virs 65 gadiem sastāda 1/4 daļu no kopējā iedzīvotāju skaita;
- 6) Identificējama gan materiāla, gan nemateriāla postpadomju mantojuma ietekme;
- 7) Iedzīvotājos dominē introvertais temperaments.

IEVADS

Sociālās iekļaušanas vīzija ir iekļaujoša sabiedrība, kurā katrs tās indivīds jūtas novērtēts un kur katram ir aktīvas līdzdalības iespējas sabiedrības dzīvē:

- mācīties, piedalīties izglītojošos pasākumos un apmācībās;
- būt nodarbinātam algotā darbā, brīvprātīgā darbā vai savā ģimenē;
- līdzdarboties kopā ar citiem cilvēkiem un izmantot vietējās kopienas resursus;
- izmantot tiesības, lai ietekmētu tos lēmumus, kuri viņus skar. (Avots –Latvijas Pilsoniskā Alianse)

Sabiedrības līdzdalība ir augstākā sadarbības forma, jo notiek abpusējā komunikācija jeb pašvaldības dialogs ar sabiedrību. Dialogā pašvaldība un iesaistītās mērķgrupas piedāvā savus un ieklausās citu sniegtajos argumentos, lai kopīgi sadarbojoties, izvērtētu, kuri mērķi, prioritātes un rīcības būtu labākās izvēles pašvaldības teritorijas attīstībai. (Avots: European Institute for public participation. (2009). Public Participation in Europe An international perspective.)

Latvijas Pilsoniskā alianse ir nodefinējusi četrus galvenos līdzdalības veidus, kas ietver sevī indivīdu un varas sadarbību:

likumdošanas izstrādē, ieviešanā un uzraudzībā,

brīvprātīgais darbs, labdarība un filantropija,

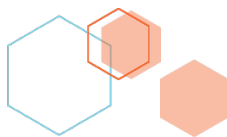
partnerības veidošanā starp valsti, pašvaldību, uzņēmējiem un NVO,

uzdevumu deleģēšanā nevalstiskajām organizācijām.

Pašvaldības līmenī galvenais ieguvums sabiedrības līdzdalībai ir kompetences, kuras pašvaldības attīstības plānošanas un izpildes posmos var sniegt dažādu jomu speciālisti un/vai sabiedriski aktīvi iedzīvotāji. (Mūriņš S., Pētījums par sabiedrības iesaistes mehānismiem attīstības plānošanā un uzraudzībā vietējā līmenī, Rīga, 2013.)

Šis dažādu sabiedrības grupu iekļaušanās algoritms ir iecerēts un izveidots kā ieteikumu apkopojums par iespējām, kā uzlabot sabiedrības iesaistes mehānismus pašvaldību speciālistiem un pašvaldībām kopumā. Pilsonisko sabiedrību, ņemot vērā daudzās šī jēdziena interpretācijas iespējas, var skaidrot kā pilsoņu sabiedriskās pašorganizēšanās sistēmu, kas rodas un funkcionē ārpus publiskās varas institūtiem un kas pilsoniskās pašdarbības ceļā pati kārtot sabiedrības pārvaldīšanas jautājumus un efektīvi kontrolē publisko (NVO sektors Latvijā. 2000./2001. Rīga: Nevalstisko organizāciju centrs, 2002., 33.lpp.)

Šī algoritma veidošanas procesos ar koprades pieejas palīdzību iesaistījās gan pašvaldību darbinieki un dažādu nozaru speciālisti, gan NVO un kopienu pārstāvji (Viesītē, Ritē, Elkšņos, Rokišķos, Bajoros). Pašvaldības iestāžu speciālisti ir ieinteresēti pielietot komunikatīvos rīkus un metodes, kuras pielietojot, tiks novērstas vai jūtami mazinātas konfliktsituācijas starp iedzīvotājiem un pašvaldības iestādi, paaugstināsies iedzīvotāju un NVO līdzatbildība lēmumu pieņemšanā, aktivizēs lēmumu pieņemšanā ieinteresētās puses un nodrošinās tām iespēju kopīgi strādāt teritorijas dzīves līmeņa celšanā.

Algoritms sastāv no 3 daļām –

Pētnieciskā daļa -sabiedrības un iesaistīto pašvaldības speciālistu aptaujas un klātienē intervijas, informācijas apkopšana un analīze)

Sabiedrības iekļaušanās risku kopsavilkums

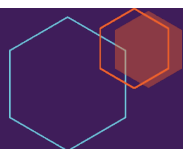
Metodes un ieteikumi sabiedrības iekļaušanās nodrošināšanai un veicināšanai.

Šis dokuments koncentrējas tieši uz pašvaldību mijiedarbību ar iedzīvotājiem, to pārstāvētajām nevalstiskajām organizācijām un to iespējām, apskatot pilsoniskās līdzdalības veidus, metodes un rīkus.

Ievērojot visas likumu normas, līdzdalību pašvaldībā var realizēt 3 dažādos veidos- saskaņā ar ārzemju praksi, ko raksturo 3 dažādi lēmumu pieņemšanas modeļi –

- **tiešais,**
- **konsultatīvais,** un
- **sadarbības** modelis (Public Input Toolkit for Municipalities, Government of Alberta, 2014, 1-1.lpp.)

SADARBĪBAS MODELIS

Trešais- sadarbības modelis- ir sabiedrību visvairāk iesaistošais lēmumu pieņemšanā, kurā līdzdalība tiek pielīdzināta pilnvērtīgai partnerībai, jo iekļauj sevī dažāda veida grupas, organizācijas un indivīdus svarīgu un ilgtspējīgu lēmumu pieņemšanā.

● Algoritms veidots tādējādi, lai dažādām sabiedrības grupām un pašvaldību speciālistiem sniegtu ieteikumus tieši sadarbības modeļa veidošanā un tālākā pilnveidošanā.

Sadarbības modeļa pielietošana dzīvē, kas paredz sabiedrības līdzdalību jeb iekļaušanos, mazina sabiedrības aizspriedumus un neticību līdzdalības lietderīgumam, izslēdz privāto interešu dominanci pār sabiedrības interesēm, kā arī veicina sabiedrības savstarpējas atbildības, motivētības un atvērtības līmeņa celšanos.

● Runājot par patiesi pilsonisku sabiedrību, sadarbības modelis ir sabiedrības līdzdalības vienīgais modelis, kas ļauj augšupejoši un bez pretnostatījumiem salāgot indivīda vai iedzīvotāju grupu un pašvaldības kā vietvaras intereses un iespējas.

DATU APKOPOJUMS

Klātienē un anketēšanā iegūto datu apkopojums fokusgrupās.

Fokusgrupa “Pašvaldību pārstāvji”

pašvaldību vadītāji, izpildvaras pārstāvji, deputāti un speciālisti, kas pārstāv šādas pašvaldības kompetences jomas –

- uzņēmējdarbības veicināšana,
- kultūra un tūrisms,
- plānošana,
- darbs ar jauniešiem un bērniem,
- izglītība,
- darbs ar sociālās atstumtības riska grupām – maznodrošinātie; invalīdi; ilgstošie bezdarbnieki.

Viesītes un Rokišķu novadu pašvaldībās notikušo tikšanos un anketēšanu laikā tika apkopoti pašvaldības pārstāvju un speciālistu viedokļi, kopumā uzklausot un fiksējot 36 pašvaldību darbinieku vēlmes.

Vēlme	Apraksts	Anketu skaits, kurā minēta vēlme
1. Aktīva sabiedrības iesaistīšanās	Ierasties un aktīvi piedalīties plānošanās, kultūras, mūžizglītības, interešu izglītības pasākumos, sapulcēs, semināros, diskusijās, sabiedriskās apspriešanās, aizpildīt aptaujas utt.	36
2. Līdzatbildības uzņemšanās	Iesaistīties strīdīgu jautājumu izskatīšanā, uzņemties līdzatbildību par plānošana dokumenta saturu un būt par plānošanas dokumentu aizstāvjiem savā kopienā. Rūpēties par vides sakopību, ekoloģiju,	31
3. Sabiedrības novērtējuma saņemšana	Palīdzēt identificēt problēmas un izaicinājumus, sniegt priekšlikumus un risinājumus, formulēt vēlamās un nevēlamās rīcības. Sniegt objektīvu novērtējumu pašvaldības iniciatīvām un speciālistu darbam.	31

🍷 Aktīva sabiedrības iesaistīšanās

Pašvaldību pārstāvji vēlas sabiedrības aktīvu iesaistīšanos plānošanas dokumentu izstrādes un ieviešanas procesos. Pirmkārt - lai sabiedrības pārstāvji gan ierastos, gan aktīvi piedalītos sapulcēs, semināros, sabiedriskās apspriešanās, kā arī citos ar sabiedrības līdzdalību saistītos pasākumos. Tāpat, pašvaldības pārstāvji vēlas, lai iedzīvotāji izmanto pašvaldības piedāvātās iespējas, apmeklējot kultūras, sporta, mūžizglītības, interešu izglītības pasākumus, uzņēmējiem pieejamos atbalsta rīkus.

🍷 Līdzatbildības uzņemšanās

Pašvaldību pārstāvji vēlas, lai sabiedrības pārstāvji, iesaistoties plānošanas dokumentu izstrādē un ieviešanas uzraudzībā, uzņemas līdzatbildību gan par šo dokumentu saturu, gan par to ieviešanas iespējām. Līdzatbildības uzņemšanās samazinātu konfliktus starp pašvaldībām un to iedzīvotājiem, kā arī būtu atbalsta punkts konstruktīvai sadarbībai ilgtspējīgu attīstības stratēģiju un attīstības programmu ieviešanai.

🍷 Sabiedrības novērtējuma saņemšana

Pašvaldību pārstāvji un speciālisti vēlas konstruktīvu sadarbību ar iedzīvotājiem un savām mērķa grupām, lai varētu labāk identificēt esošās problēmas un nākotnes attīstības izaicinājumus, formulēt vēlamās un nevēlamās rīcības, kā arī rast konkrētus risinājumus. Sabiedrības novērtējuma saņemšana un iespēja to izmantot ir ļoti svarīga, izstrādājot kvalitatīvus plānošanas dokumentus. Fokusgrupas pārstāvji sabiedrības novērtējuma saņemšanu uzskata ka nozīmīgu motivējošu faktoru savā darbā.

🍷 Interesešu grupu pārstāvniecība

Ilgspējīgu attīstības stratēģiju un attīstības programmu ieviešanas uzraudzības posmā pašvaldību attīstības plānošanas speciālisti vēlas, lai tiktu pārstāvēti nevis indivīdi un to intereses, bet gan dažādas interešu grupas, NVO un atsevišķu apdzīvotu vietu kopienas. Piemēram, deleģēta pārstāvniecība ļautu izvērtēt plānošanas dokumentu ieviešanu no kopējā sabiedrības labuma, nevis no atsevišķu indivīdu privāto interešu vai izdevīguma skatupunkta.

Fokusgrupa “Kopienu pārstāvji”

Viesītes un Rokišķu novadu centros un ciematos notikušo tikšanos un anketēšanu laikā tika apkopoti

- NVO,
- ciematu kopienu pārstāvju,
- privātā sektora – uzņēmēju, piemājas saimniecību īpašnieku,
- senioru, jauniešu neformālo grupu,
- kā arī “cilvēku no ielas” viedokļi, kopumā uzklusot un fiksējot 51 sabiedrības pārstāvja vēlmes.

Vēlme	Apraksts	Anketu skaits, kurā minēta vēlme
1. Izpratne par plānošanas un pieņemto lēmumu lietderīgumu	Izskaidrot plānošanas procesus – cik laika tas aizņem, kāpēc tas vispār nepieciešams. Kādiem mērķiem tiek izmantotas pašvaldības attīstības programmas. Izskaidrot, kā ietekmēt pašvaldības lēmējvaru. Iedzīvotāju sapulces rīkot tā, lai uz tām var ierasties tās iedzīvotāju grupas, kuras sabiedrībai vairāk atdod, nekā saņem.	51
2. Kopienas un sabiedrības grupu (t.sk. NVO) vajadzību uzklusīšana, atbalsts iniciatīvām	Sniegt atbalstu kopienas iniciatīvām, palīdzēt atrast finansējumu labu ideju realizēšanai un/vai rīkot nelielus iniciatīvu konkursus. Organizēt praktiskas apmācības, kuru laikā skaidrot likumdošanu, tiesību aktus. Norādīt uz iespējām piesaistīt brīvprātīgos darbiniekus, jauniešus. Pirms lielu stratēģisku un infrastruktūras projektu sagatavošanas kopienās veidot vajadzību un ideju bankas.	51
3. Lielākas pilnvaras pašiem noteikt kopienas prioritātes	Deleģēt kultūras, jauniešu lietu, sociālās, mūžizglītības, tūrisma funkcijas kopienām, ja tajās ir resursi šo funkciju veikšanai. Organizēt praktiskas apmācības projektu sagatavošanā un īstenošanā. Nodrošināt pašvaldības līdzfinansējumu projektos, kuri kopienām ir svarīgi.	44

4. Atzinības saņemšana	Pievērst uzmanību tām sabiedrības grupām, kuras vairāk atdod, nekā saņem. Sniegt novērtējumu kopienu iniciatīvas grupām. Izteikt atzinību par cilvēka darbu.	43
5. Pašvaldības speciālistu sasniedzamība, t.sk. saprotams pašvaldības administrēšanas process	Izskaidrot, kā un no kādiem līdzekļiem tiek veidots pašvaldības budžets, kādi ir lielākie izdevumu posteņi, cik tiek tērēts administratīvajām vajadzībām un cik lietderīgi. Izskaidrot, kādas ir pašvaldības darbinieku kompetences, kādas ir pašvaldības funkcijas.	40

🟡 Izpratne par plānošanas un pieņemto lēmumu lietderīgumu

Iedzīvotāji vēlas izprast plānošanas procesus un to patieso nozīmi novadu attīstībā. Kāds ir attīstību programmu praktiskais pielietojums, kā šīs programmas ietekmē iedzīvotāju ikdienu. Iedzīvotāji vēlas izmantot lēmējvaras iespaidošanas iespējas, taču nezina, kādas tās ir. Iedzīvotāji vēlas, lai sabiedriskas apspriešanas un iedzīvotāju sapulces tiktu rīkotas, ņemot vērā strādājošo iespējas šos pasākumus apmeklēt, lai sapulces tiktu rīkotas nevis sausi formālā gaisotnē, bet dialoga formā, lai pašvaldību pārstāvji būtu sagatavojušies atbilstoši auditorijas iespējām uztvert aktuālo informāciju.

🟡 Kopienu un sabiedrības grupu (t.sk. NVO) vajadzību uzklaušana, atbalsts iniciatīvām

Iedzīvotāji vēlas, lai pašvaldība atbalstītu viņu idejas – informatīvi, administratīvi un arī finansiāli. Pašvaldībai būtu jāsniedz informācija par jaunām iespējām piesaistīt finansējumu mazo ciematu infrastruktūras vai sabiedriskās dzīves uzlabošanai. Iedzīvotāji vēlas saņemt konsultācijas likumdošanas izmaiņu gadījumā, palīdzību brīvprātīgā darba likuma un sociālās uzņēmējdarbības likuma pielietošanā, lai veicinātu nodarbinātību kopienās. Pirms lielu stratēģisku un/vai infrastruktūras un/vai sadarbības projektu sagatavošanas iedzīvotāji vēlas, lai tiktu uzklauts viņu viedoklis un ņemtas vērā kopienu iespējas iesaistīties šādos projektos, apzināti vietējie esošie un potenciālie resursi, kas varētu sniegt ieguldījumu lielo projektu īstenošanā.

🟡 Lielākas pilnvaras pašiem noteikt kopienas prioritātes

Iedzīvotāji uzskata, ka tiem nepieciešams sniegt lielākas iespējas pašnoteikties un pašorganizēties. Iedzīvotāji vēlas, lai objektīvi tiktu izvērtēta pašvaldības finanšu ieguldījumu atdeve jomās, kas skar sabiedrisko un kultūras dzīves organizēšanu. Iedzīvotāji vēlas, lai pašvaldības sniedz praktisku palīdzību gadījumos, kad kopienai ir

lielākā daļa resursu kādas aktuālas iniciatīvas īstenošanai, bet nepieciešams papildus finansējums vai administratīvais atbalsts. Iedzīvotāji uzskata, ka daudzas pašvaldības funkcijas tie var labāk veikt uz vietas un pašu spēkiem.

🔸 Atzinības saņemšana

Iedzīvotāji vēlas saņemt atzinību par savu brīvprātīgo veikumu sabiedrības labā, īpaši tas attiecas uz NVO sektoru. Uzskata, ka vairāk uzmanības jāpievērš tieši tām sabiedrības grupām, kuras ir resursu donori – uzņēmēji, neformālie līderi, sabiedriski aktīvie cilvēki. Atzinības saņemšana ir nozīmīga motivācijas veidošanas daļa, bet iedzīvotāji vāji vai nemaz nejūt, ka pašvaldība novērtē viņu ieguldījumu.

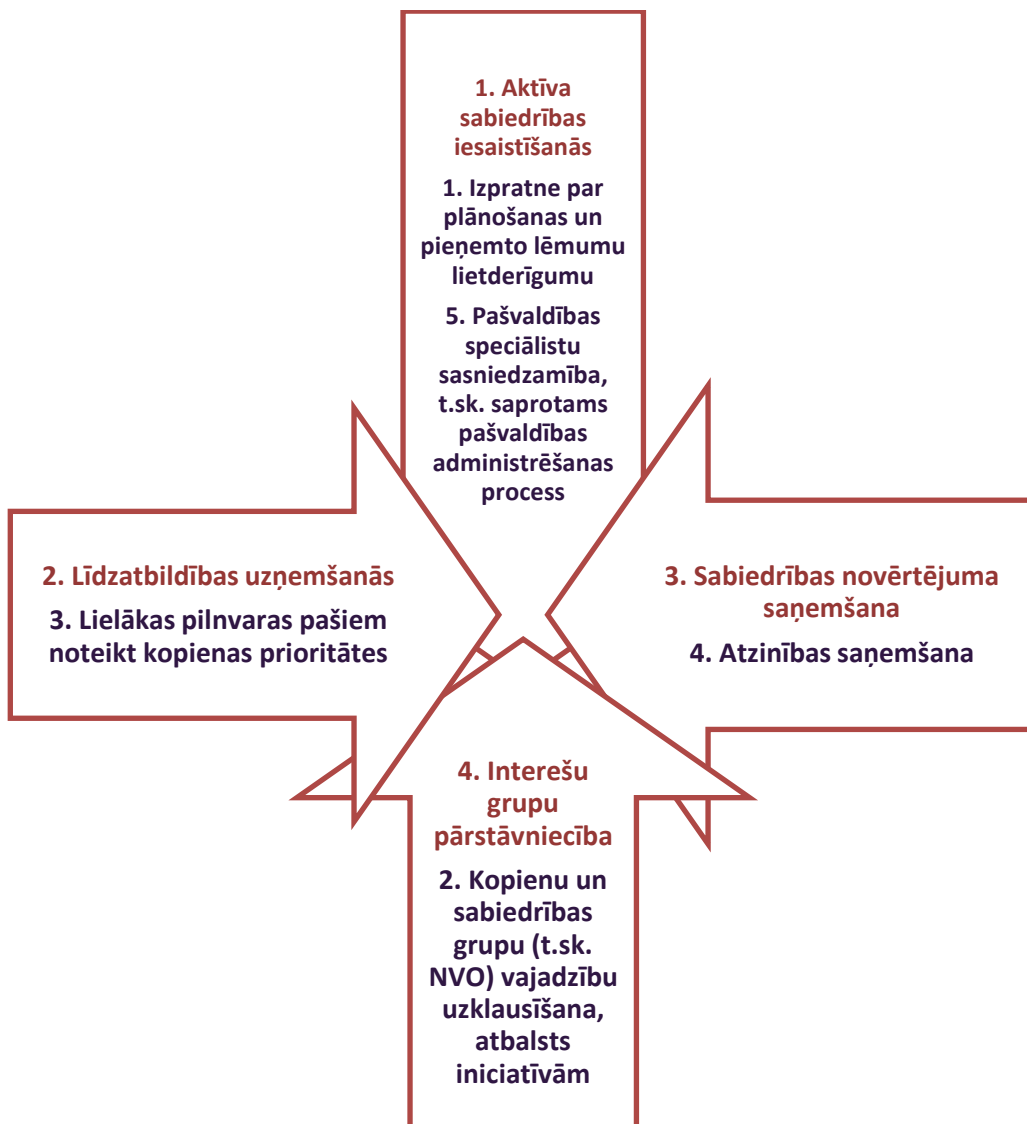
🔸 Pašvaldības speciālistu sasniedzamība, t.sk. saprotams pašvaldības administrēšanas process

Iedzīvotāji vēlas iegūt skaidru priekšstatu par pašvaldības administrēšanas procesu, vēlas saņemt aktuālo informāciju saprotamā un viegli pieejamā veidā. Iedzīvotāji uzskata, ka pašvaldībai ir pieejami pietiekami daudz informatīvo kanālu un resursu, lai komunikāciju padarītu vieglāku un efektīvāku.

SABIEDRĪBAS IEKĻAUŠANĀS RISKU KOPSAVILKUMS

Analizējot iegūtos datus, redzams, ka vēlmju dialogā starp pašvaldību un sabiedrību nav nekādu vērā ņemamu pretrunu, **gluži otrādi** – vēlmes un vajadzības abām fokusgrupām sakrīt un atbild viena otrai:

 Sabiedrības sociālās iekļaušanās līmeņa paaugstināšanai piedāvājam četras būtiskākās darba metodes:

- **Komunikācijas uzlabošana;**
- **Brīvprātīgā darba jēdziena aktualizēšana un praktiska pielietošana;**
- **Pārvaldes uzdevumu deleģēšana privātām un publiskām personām, tai skaitā NVO sektoram;**
- **Sadarbības loka paplašināšana un stiprināšana.**

KOMUNIKĀCIJAS UZLABOŠANA

Apkopojot datus, netika identificētas principiālas nesakritības viedokļos vai vajadzībās, būtisks resursu, motivācijas vai informācijas trūkums, taču abu dialoga pušu vēlmes netiek apmierinātas un pastāv pretnostatījums **MĒS – VIŅI**.

Kad runājam par vienu un to pašu, bet nevaram saprasties, mums ir jāmācās sarunāties (Friedemann Schulz von Thun, 2004, Klarkommen mit sich selbst und anderen: Kommunikation und soziale Kompetenz. Reden, Aufsätze, Dialoge).
Zemāk izvērstas identificētās komunikāciju kļūdas un to radītās sekas.

Pašvaldība - Kopiena	Kopiena - Pašvaldība
Nepareizi izvēlēti kopienas uzrunāšanas un informācijas nodošanas kanāli, veidi un metodes.	<p>Nav izpratnes par ilgtermiņa plānošanas procesiem, to nozīmi.</p> <p>Nav izpratnes par stratēģiskiem lēmumiem, prioritāšu veidošanās pamatprincipiem.</p> <p>Nav izpratnes par iekšējās situācijas ierobežojumiem un ārējiem apstākļiem, kas nosaka lēmumu ieviešanu dzīvē.</p> <p>Nesaņem sev aktuālo informāciju vai saņem to sev neizprotamā formā (īpaši attiecināms uz normatīvajiem aktiem un aktuālajām, operatīvajām izmaiņām).</p> <p>Neapzinās iespējas un veidus, kā ietekmēt lēmējvaru, līdz ar to neizmanto savas pilsoņa tiesības un neapzinās, neizprot pienākumus.</p> <p>Neizjūt pilsonisko atbildību - pret pašvaldību un pārējo sabiedrību attiecas kā patērētāji.</p> <p>Mazaktīvi piedalās sabiedriskās un kultūras aktivitātēs.</p> <p>Uzskata, ka pašvaldības darbs ir necaurredzams, kas veicina neapmierinātību, aizdomīgumu un distancēšanos.</p> <p>Nezina, pie kādiem speciālistiem griezties problēmsituācijās.</p> <p>Nepārzina pašvaldības funkcijas.</p> <p>Nezina, kā saņemt atbalstu savām iniciatīvām.</p>

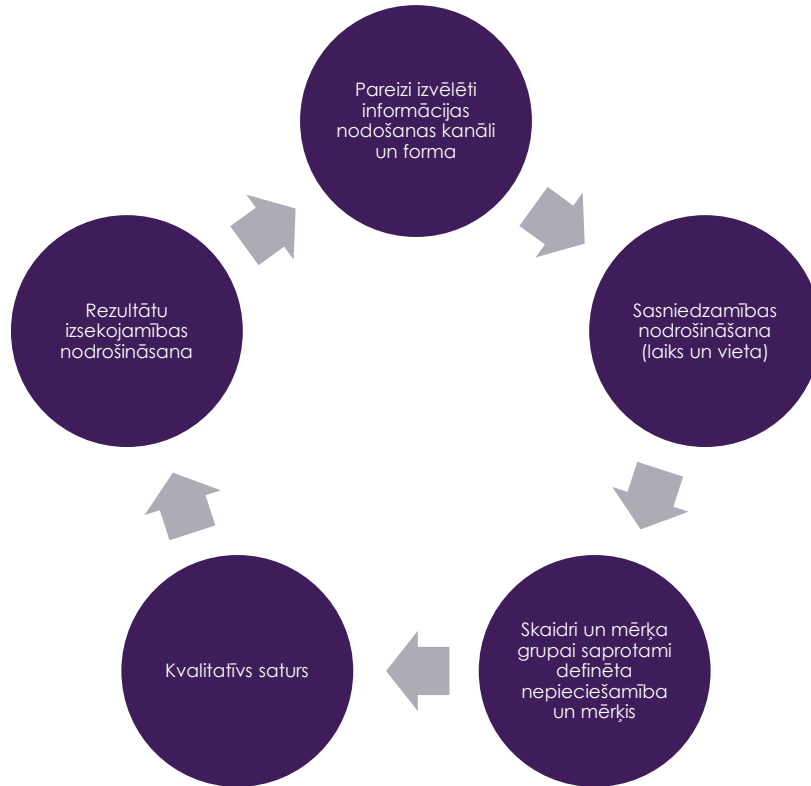

	<p>Nav izpratnes par pašvaldībā darbojošos administratīvo kārtību un administratīvajiem procesiem kopumā, kas apgrūtina abpusējas atgriezeniskās saites veidošanos. Šis faktors lielā mērā ietekmē sliktu komunikāciju virzienā kopiena -> pašvaldība.</p>
<p>Nesaņem informāciju no iedzīvotājiem administratīvi vai statistiski pielietojamā veidā. Nav informēti par iedzīvotāju patiesajām vajadzībām. Izjūt sabiedrības neapmierinātību, bet nespēj uzzināt tās iemeslus. Par kopienas iekšējām problēmām bieži uzzin tikai <i>post factum</i>. Nevar atbalstīt iedzīvotāju iniciatīvas. Nevar prognozēt sabiedrības atbalstu iekšējām politiskām, administratīvām vai organizatoriskām pārmaiņām. Nevar prognozēt sabiedrības atbalstu inovatīviem projektiem. Speciālisti nesaņem objektīvu sava darba ārējo novērtējumu, līdz ar to ir vāji motivēti profesionālai izaugsmei, neizjūt gandarījumu par savu darbu. Saikne ar sabiedrību ir pamatā formāla, pašvaldības darbinieki neidentificē sevi kā daļu no kopienas. Uzņemas visu atbildību gan par plānošanas, gan lēmumu pieņemšanas, īstenošanas un rezultātu novērtēšanas procesu, kas apgrūtina abpusējas atgriezeniskās saites veidošanos. Šis faktors lielā mērā ietekmē sliktu komunikāciju virzienā pašvaldība -> kopiena</p>	<p>Nepareizi izvēlēti lēmējvaras un izpildvaras uzrunāšanas un informācijas nodošanas kanāli, veidi un metodes.</p>

Kvalitatīvas iesaistes nodrošināšanai ir 5 komponentes, kas ir vienlīdz svarīgas. Ja kāda no komponentēm netiek izpildīta vai tiek izpildīta vāji, iesaiste netiek nodrošināta.

Zemāk apskatīta komponentu secība un atbildību sadalījums.

Pareizi izvēlēti informācijas nodošanas kanāli un forma

Pašvaldības sabiedrisko attiecību daļa

Lai sasniegtu vēlamo sabiedrības grupu līdzdalību, pareizi jāizvēlas mērķa grupu uzrunāšanas kanāli, formas un rīki. Sabiedrisko attiecību speciālists, sadarbībā ar attiecīgo jomu speciālistiem un pagastu pārvalžu darbiniekiem izvēlas efektīvākās katras mērķauditorijas sasniegšanas metodes.

Sasniedzamības nodrošināšana (laiks un vieta)

Pašvaldības sabiedrisko attiecību daļa

Laiku un vietu šādiem pasākumiem izvēlas, pakārtojoties vēlamo sabiedrības grupu iespējām to apmeklēt. Gadījumos, kad nepieciešama vairāku mērķa grupu līdzdalība, kuru iespējas apmeklēt pasākumu ir savstarpēji izslēdzošas, nepieciešams rīkot pasākumus katrai grupai atsevišķi. Sasniedzamības nodrošināšanā pašv aldības pārstāvju ērtības ir sekundāras.

Skaidri un mērķa grupai saprotami definēta nepieciešamība un mērķis

Pašvaldības plānošanas, attīstības, projektu ieviešanas speciālisti, lēmējvaras pārstāvji, izpildvaras pārstāvji
Sabiedrības līdzdalība tiks kvalitatīvi un kvantitatīvi nodrošināta tikai tādā gadījumā, ja sabiedrībai būs saprotama šādas līdzdalības nepieciešamība un mērķis. Gatavojoties pasākumiem, plānošanas un attīstības speciālisti īsi raksturo risināmo problēmu un pamato sabiedrības līdzdalības nepieciešamību. Lēmējvaras pārstāvji un izpildvaras pārstāvji sagatavo savus priekšlikumus problēmu risināšanai, lai pasākuma laikā varētu uzturēt dialogu ar auditoriju.

Kvalitatīvs saturs

Nozaru speciālisti, lēmējvaras pārstāvji, izpildvaras pārstāvji, finansisti
Nozaru speciālisti un lēmējvaras pārstāvji sagatavo pasākuma saturu, auditorijai saprotamā veidā definējot risināmo problēmu, aprakstot pieejamos resursus, piedāvājot savus risinājumu variantus, kopīgi ar auditoriju veidojot iespējamus scenārijus. Izpildvaras pārstāvji un finansisti informē par finanšu rāmjiem, atbildībām un risinājumu ieviešanas riskiem.

Rezultātu izsekjamības nodrošināšana

Izpildvaras pārstāvji, lēmējvaras pārstāvji, sabiedrisko attiecību speciālisti
Ja sabiedrībai nav iespējams izsekot procesiem, vāji veidojas atgriezeniskā saite - līdzatbildības sajūta un iesaistes motivācija. Publikācijās par plānošanas dokumentu ieviešanu, projektu īstenošanu, aktuālajām izmaiņām u.c. nepieciešams veidot atsauces uz lēmumiem, kas tika pieņemti, balstoties uz sabiedrisku apspriešanu un sanāksmju rezultātiem. Ja kādu objektīvu iemeslu dēļ nav bijis iespējams ņemt vērā sabiedrības ierosinājumus, šie iemesli ir jāizskaidro, bet cita risinājuma izvēle - jāpamato.

Komunikācija

Komunikācijā katrai dialoga pusei ir divas lomas - informācijas sniedzējs un informācijas saņēmējs. Ja viena vai abas dialoga puses negrib uzņemties abu lomu spēles noteikumus, komunikācija nav uzskatāma par notikušu. Pēteris Velhēferis (Peter Wellhöfer) iesaka sekojošās rīcības, lai padarītu komunikācijas procesu efektīvāku:

Informācijas sniedzējs:

- Skaidri un saprotami prezentē savu runu - lieto klausītājiem saprotamu valodu, izmanto vienkāršus un saprotamus piemērus, izvairās no svešvārdiem un pārprotamiem jēdzieniem;
- informācija tiek pasniegta pārskatāmā struktūrā - ievadā tiek sniegts pārskats, ir loģiska prezentējamās informācijas uzbūve, tiek norādīts uz saistībām un kopsakarībām, akcentēts būtiskākais, atkārtots, apkopots;
- ir lakonisks - saturu prezentē īsi un kodolīgi bez liekvārdības, šādi izvairoties no garlaikošanas un klausītāju uzmanības mazināšanas;
- prezentē interesantā veidā - uzrunā dažādas maņas un informācijas kanālus, izrāda personisku ieinteresētību par tēmu;
- uztur arī neverbālu kontaktu ar klausītājiem - ir acu kontakts, tiek ņemti vērā klausītāju neverbālie ziņojumi, piemēram, žāvāšanās vai apmulsums;
- mudina uz jautājumiem - cenšas gūt atgriezenisko saiti, noskaidrot, kas nav skaidrs vai ir pārprasts, ar jautājumiem veicina interesi.

Informācijas saņēmējs:

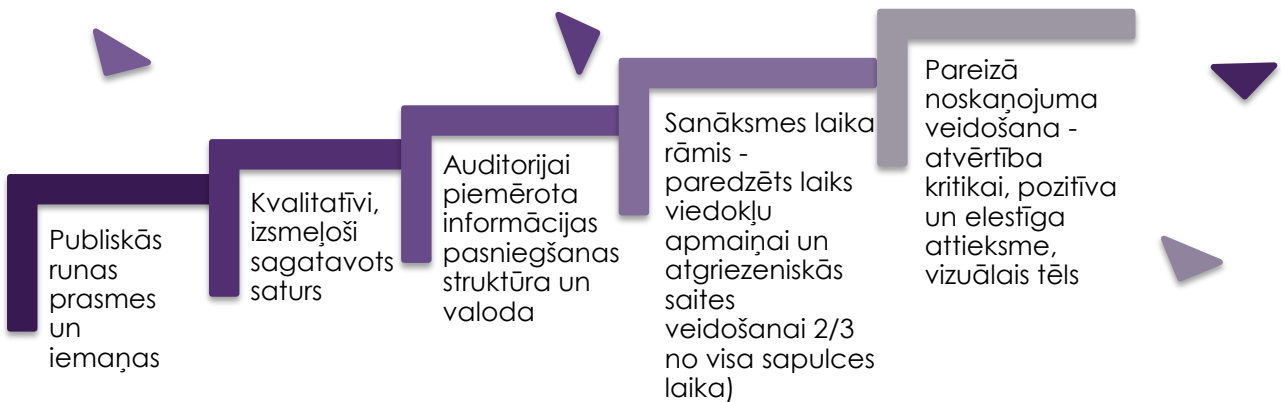
- Aktīvi klausās - attiecina teikto uz sevi, sasaista to ar savu pieredzi, mēģina ieklausīties un saprast;
- nesāk formulēt savas domas vai atbildes pirms runātājs pabeidzis savu izklāstu;
- meklē teiktajā interesantus aspektus;
- neskaidrību gadījumā izvairās no savu interpretāciju veikšanas, bet uzdod precizējošus jautājumus.

Iedzīvotāju sapulcēs, sabiedriskās apspriešanās vai jebkurā citā pasākumā, kurā vēlama sabiedrības aktīva iesaistīšanās, pašvaldībai labi jāpilda gan informācijas **sniedzēja**, gan informācijas **saņēmēja** lomas.

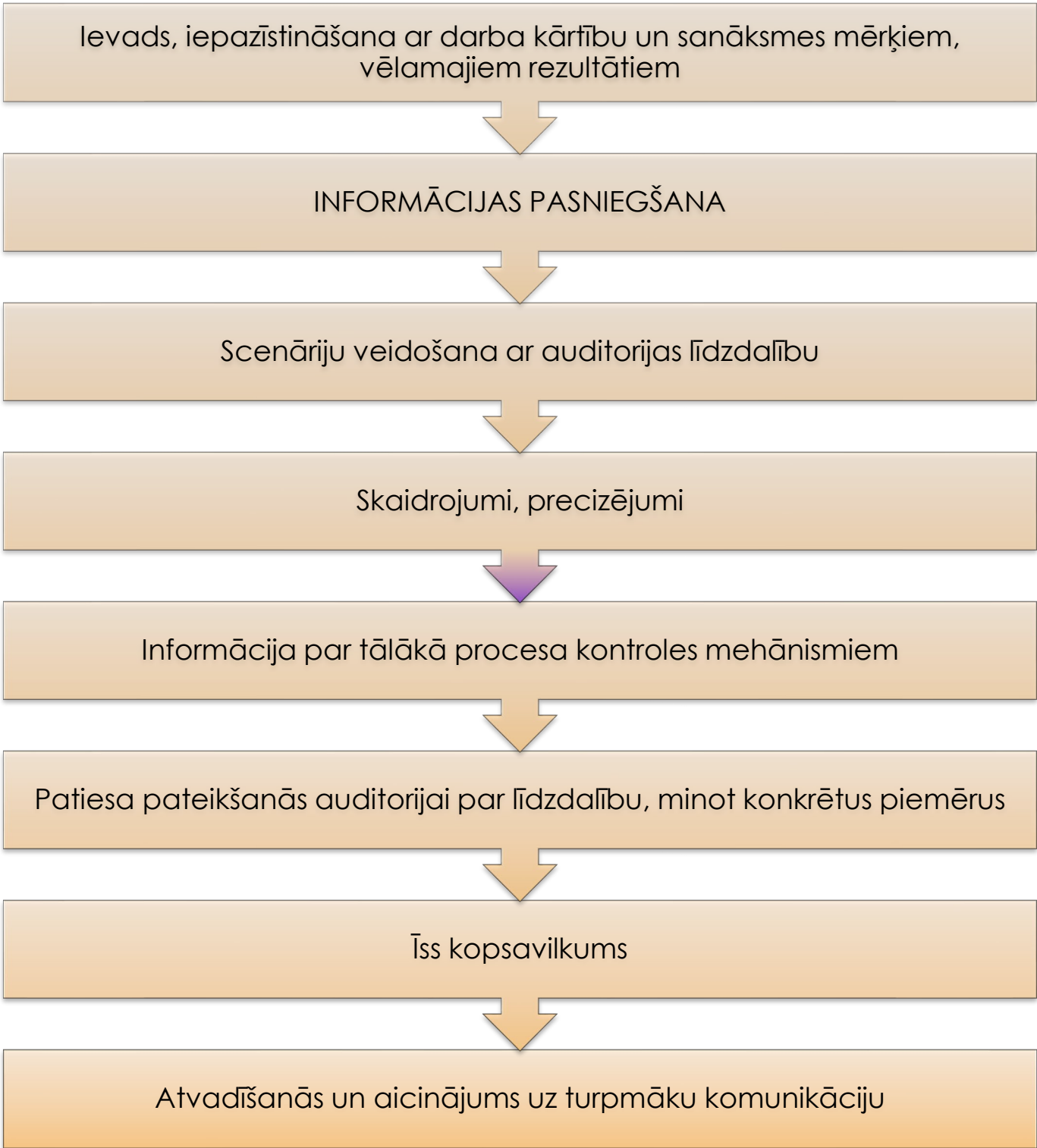

Publiskas sanāksmes vai apspriešanas daļas un to secība labā komunikācijā

Sagatavošanās fāze:

Norises fāze

ATTĀLINĀTĀS KOMUNIKĀCIJAS METODES

Ņemot vērā reģiona reto apdzīvotību, kā arī reģionālās reformas prognozes Latvijā, kā papildus komunikācijas veidus iesakām pielietot tiešsaistes sarunas un videokonferences.

Palielinoties IT pieejamībai un iedzīvotāju kompetencei šajos jautājumos, attālinātā komunikācija ir uzskatāma par reālu un perspektīvu modeli.

KUR?

Kā primārie IT komunikācijas atbalsta centri ir attīstāmas ciematu bibliotēkas, kur jau darbojas apmācīti speciālisti. Pie tam – samazinoties iedzīvotāju skaitam, samazinās arī bibliotekāru darba slodze. Šī papildus funkcija risinās gan pašvaldības darbinieku jēgpilnas noslodzes jautājumus, gan arī sniegs iespēju inovatīvu komunikācijas formu attīstībai.

KAD?

Tiešsaistes sarunu/videokonferenču laiki ir nosakāmi ne mazāk kā 10 dienas pirms notikuma. Lai gūtu plānoto efektu (iedzīvotāju aktīvu līdzdalību, akceptu šādām komunikācijas formām), tās jāorganizē vismaz vienu reizi mēnesī. Ļoti ieteicams sarunām/konferencēm paredzēt vienu konkrētu datumu/dienu katrā mēnesī.

KĀ?

Sarunu/videokonferenču rīkošanai pieejamie populārākie bezmaksas tiešsaistes rīki ir:

<https://zoom.us>

www.uberconference.com

<https://tokbox.com>

www.mikogo.com

www.gotomeeting.com

Latvijā biežāk lietotais no minētajiem ir www.zoom.us

BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS

Metodes pamatojums.

Brīvprātīgais darbs kā sociālās iekļaušanās metode ir aktuāls šādu iemeslu dēļ:

- Tas palielina katra indivīda vērtību kopienā, nodrošinot iespējas sniegt savu ieguldījumu;
- Tas palielina indivīda pašvērtējumu. Pasīvā indivīda gadījumā – tiek mainītas sociālās lomas no stadijas „patērējošais” nonākot stadijā „aktīvais”;
- Tas veicina piederības apziņas, lokālpatriotisma pieaugumu;
- Tas līdzsvaro kopienas ekosistēmu, mazinot „patērējošo” indivīdu daļu;
- Tam ir labvēlīga likumiskā bāze – gan Latvijā, gan Lietuvā.

LT <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402802>

LV <https://likumi.lv/ta/id/275061-brivpratiga-darba-likums>

- Metode Algoritma mērķa teritoriju pašvaldībās tiek izmantota minimāli – līdz ar to, tās plašāks pielietojums satur vēl neizmantotu potenciālu, kas sākotnējā stadijā nodrošina augstu efektivitāti.

Ko nozīmē brīvprātīgais darbs?

Brīvprātīgais darbs ir organizēts un uz labas gribas pamata veikts fiziskās personas fizisks vai intelektuāls bezatbildības darbs sabiedrības labā. Brīvprātīgajam darbam nav peļņas gūšanas nolūka.

Gan Latvijā, gan Lietuvā brīvprātīgā darba likums demonstrē vienādu, Eiropas Savienības vērtībās un likumdošanā balsītu izpratni. Komponente, kas šai kontekstā nav pietiekami izprasta, IR:

- Izdevumu segšana par brīvprātīgā darba veikšanu.
- Izmaksu veidu un apjomus regulē likumdošana.

7.pants. Brīvprātīgā darba organizētāja tiesības un pienākumi

Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliek ar brīvprātīgā darba veikšanu saistīto izdevumu kompensācijas:

8.punkts. „Segt brīvprātīgā darba veicējam ar brīvprātīgā darba veikšanu saistītos izdevumus, ja tādi paredzēti līgumā”.

a) par ēdināšanu, viesnīcu (naktsmītņi), ceļa (transporta) izdevumiem, degvielu, apģērbu un apmācību – Ministru kabineta noteiktā sastāva un normu ietvaros un kuru kopējais apmērs taksācijas gada laikā nepārsniedz 1000 euro;

b) par veselības un dzīvības apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem brīvprātīgā darba veikšanas laikā, ja normatīvie akti paredz brīvprātīgā darba organizētājam obligātu pienākumu nodrošināt šādu nelaimes gadījumu apdrošināšanu;

c) par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu attiecībā uz trešajām personām, ja normatīvie akti paredz brīvprātīgā darba organizētājam obligātu pienākumu nodrošināt šādas civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu;

d) par veselības pārbaudēm, ja normatīvie akti paredz brīvprātīgā darba organizētājam obligātu pienākumu nodrošināt šādas veselības pārbaudes.

Izdevumu apjomi:

par ēdināšanu – ne vairāk kā 6 euro par katru dienu;

par viesnīcu (naktsmītņi), ja ir iesniegti attiecīgos izdevumus apliecinoši attaisnojuma dokumenti, – ne vairāk kā 57 euro par diennakti;

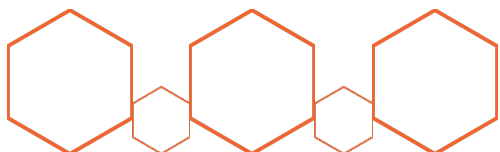
par ceļa (transporta) izdevumiem (izņemot izdevumus par degvielu), ja ir iesniegti attiecīgos izdevumus apliecinoši attaisnojuma dokumenti;

par degvielu, ja brīvprātīgā darba veicējs lieto viņa īpašumā vai valdījumā esošu transportlīdzekli, – ne vairāk kā 50 euro mēnesī;

par apģērbu, ja tas saistīts ar darbības specifiku vai norāda uz konkrētu atpazīstamību un piederību;

par apmācību, ja tā saistīta ar darbības specifiku un nav saistīta ar pamatizglītību, – ne vairāk kā 200 euro gadā;

! ar brīvprātīgā darba veikšanu saistīto personificēto izdevumu kompensācijas netiek apliktas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli pilnā apmērā, ja izdevumi par pakalpojumiem, kuru obligāta nodrošināšana ir noteikta saskaņā ar normatīvajiem aktiem, ir pamatoti ar izdevumus apliecinošiem dokumentiem:

par veselības un dzīvības apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem brīvprātīgā darba veikšanas laikā;

par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu attiecībā uz trešajām personām (izņemot sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu);

par veselības pārbaudēm;

Lietuvā: Brīvprātīgā darba likums

8. pants. Brīvprātīgā darba organizētāja tiesības un pienākumi

3.punkts „Atļūdzināt brīvprātīgajiem brīvprātīgā darba izmaksas”

11. pants. Kompensācija par brīvprātīgo darbu

1. Brīvprātīgo organizētājs var kompensēt brīvprātīgajam šādas izmaksas:

- 1) ceļa izdevumus;
- 2) izmitināšanas izmaksas(naktsmītnes, viesnīcas);
- 3) ēdināšanas izmaksas;

Tomēr atceramies:

Ar brīvprātīgā darba veicēju nevar aizstāt darbinieku!

- 4) pasta izdevumus, sakaru izdevumus;
 - 5) apmācību izmaksas, kas saistītas ar brīvprātīgā sagatavošanu plānotajam darbam;
 - 6) izdevumi par aprīkojumu, kas nepieciešami brīvprātīgajam darbam, speciālais apģērbs;
 - 7) apdrošināšanas izmaksas;
 - 8) citas izmaksas, kas noteiktas starptautiskajās brīvprātīgā darbība programmās;
2. brīvprātīgā darbība izdevumu atļūdzināšanas nosacījumu un kārtību nosaka Lietuvas Republikas Sociālā nodrošinājuma un darba ministrija.

Kam ir tiesības organizēt brīvprātīgo darbu?

LV:

- 1) biedrības un nodibinājumiem, tai skaitā arodbiedrībām un to apvienībām;
- 2) valsts un pašvaldību iestādēm;
- 3) politiskajām partijām un to apvienībām;
- 4) sociālajiem uzņēmumiem.

LT:

- 1) labdarības un atbalsta fondiem;
- 2) budžeta iestādēm;
- 3) asociācijām;
- 4) valsts iestādēm;
- 5) reliģiskajām organizācijām, draudzēm;
- 6) starptautisko sabiedrisko organizāciju filiālēm un pārstāvniecībām;

- 7) politiskajām partijām;
- 8) arodbiedrībām;
- 9) citām juridiskām personām, kuru darbību reglamentē īpaši likumi un kuru mērķis nav gūt peļņu, un saņemto peļņu sadalīt starp to dalībniekiem.

Kas var būt brīvprātīgais?

Latvijā –

Fiziskā persona, kas sasniegusi 13 gadu vecumu. Personas, kuras sasniegušas no 13 līdz 16 gadu vecumu, ir tiesīgas veikt brīvprātīgo darbu, ja to likumiskais pārstāvis devis rakstveida piekrišanu.

Lietuvā –

Fiziskā persona, kas sasniegusi 14 gadu vecumu. Personas, kuras sasniegušas no 14 līdz 18 gadu vecumu, ir tiesīgas veikt brīvprātīgo darbu, ja to likumiskais pārstāvis devis rakstveida piekrišanu.

Aktuālie brīvprātīgā darba pielietojuma piemēri publiskajā sektorā:

- Valsts pārvaldē.

Valsts Probācijas dienests. Šai iestādē „Kārtība, kādā Valsts probācijas dienests kompensē brīvprātīgā darba veicējam izdevumus par līgumā noteikto uzdevumu izpildi” reglamentē Ministru kabineta noteikumi Nr. 306, kas stājušies spējā 2018.gada 29.maijā.

Minētie noteikumi nosaka kārtību, kādā Valsts probācijas dienesta brīvprātīgā darba veicējs saņem izdevumu kompensāciju par brīvprātīgā darba līgumā noteikto uzdevumu izpildi, kā arī kompensācijas apmēru.

! Dienestam šim nolūkam ir pieejami valsts budžeta līdzekļi, kas piešķirti kompensācijas izmaksai brīvprātīgajam par līgumā noteikto uzdevumu izpildi.

Brīvprātīgais saņem kompensāciju par:

- sabiedriskā transporta ceļa izdevumiem no līgumā norādītās brīvprātīgā faktiskās dzīvesvietas uz līgumā noteikto uzdevumu izpildes vietu un atbalsta pasākumiem, kas vērsti uz līgumā noteikto uzdevumu izpildi (turpmāk – atbalsta pasākumi), un atpakaļ;
- degvielu braucienam no līgumā norādītās brīvprātīgā faktiskās dzīvesvietas līdz vietai, kur brīvprātīgais pilda līgumā noteikto uzdevumu vai kur notiek atbalsta pasākumi, un atpakaļ, ja brīvprātīgais lieto savā īpašumā vai valdījumā esošu transportlīdzekli, – 0,11 euro par katru nobraukto kilometru.
- Kompensācijas apmērs par šo noteikumu 3. punktā minētajiem izdevumiem kopā nedrīkst pārsniegt 50,00 euro mēnesī.
- Brīvprātīgajam, kurš organizē un vada izlīguma procesu, dienests papildus šo noteikumu 3. punktā minētajai kompensācijai kompensē izdevumus par kancelejas precēm, telefona sakariem un pasta pakalpojumiem 10,00 euro apmērā par vienu novadīto izlīguma procesu, bet ne vairāk kā par 20 izlīguma procesiem gadā.
- Brīvprātīgajam, kurš, pildot līgumā noteiktos uzdevumus, īsteno resocializācijas pasākumus, dienests papildus šo noteikumu 3. punktā minētajai kompensācijai kompensē izdevumus par attiecīgo pasākumu ietvaros veiktajām brīvprātīgā un probācijas klienta kopējām aktivitātēm ne vairāk kā 30,00 euro mēnesī.

🍷 **Labklājības ministrija** piedāvā kļūt par brīvprātīgo Valsts sociālās aprūpes centros.

Šais centros par brīvprātīgā darba veicēju var kļūt jebkura pilngadīga persona, neatkarīgi no dzimuma, vecuma un veselības stāvokļa, nacionalitātes, politiskajiem uzskatiem un konfesionālās piederības. Latvijā ir pieci valsts sociālās aprūpes centri, tiem kopā ir 27 filiāles dažādos Latvijas reģionos. Brīvprātīgie darbinieki filiālēs var palīdzēt gan bērnu audzināšanā un aprūpēšanā, gan atbalsta un satūrīga brīvā laika aktivitāšu organizēšanā neredzīgām personām un personām ar garīga rakstura traucējumiem.

Valsts sociālās aprūpes centri brīvprātīgajiem piedāvā:

- nodarbošanos atbilstoši interesēm un iespējām,
- atbalstu, profesionāļu vadītu apmācību un supervīziju,
- kopīgus pasākumus,
- kompensāciju par izdevumiem, kas saistīti ar brīvprātīgā darba veikšanu (obligātā veselības pārbaude, nokļūšana).

Pašvaldībās.

- Latvijā **pašvaldību sektorā** brīvprātīgais darbs tiek praktizēts Baldones, Priekule, Ogres, Olaines, Garkalnes, Lielvārdes, Mārupes, Varakļānu, Daugavpils, Skrundas, Valmieras novados, Liepājā, Rīgā, kā arī citās pašvaldībās. Kopumā, analizējot publiski pieejamo informāciju, vairāk nekā 50% pašvaldību izmanto atsevišķas brīvprātīgo darba metodes.

Vairākām pašvaldībām ir izveidota brīvprātīgo datu bāze un noteikumi par brīvprātīgā darba veikšanu pašvaldībā

Kā vieni no veiksmīgākajiem minami Garkalnes novada noteikumi „Par brīvprātīgā darba veikšanu Garkalnes novadā”, jo šeit definēti konkrēti pakalpojumi, ko brīvprātīgais saņem no pašvaldības:

http://www.garkalne.lv/new/brivpr_Garkalne_vadlinijas.pdf

Arī Lietuvas pašvaldībās vidēji 50% ir atrodama informācija par brīvprātīgo darbu un tā veikšanas iespējām gan pašvaldību iestādēs, gan NVO sektorā.

Kopumā analizējot brīvprātīgā darba piedāvājumus Latvijas un Lietuvas pašvaldībās, 90% šo iespēju tiek piedāvātas jauniešiem.

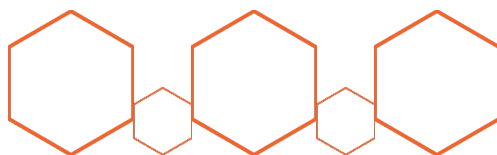

No algoritma mērķa teritorijas pašvaldībām brīvprātīgo darbu piedāvā veikt tikai Rokišķu Sociālā atbalsta centrā. Viesītes novada pašvaldības publiskajos informācijas avotos brīvprātīgais darbs pašvaldības sektorā netiek piedāvāts.

 Kas jādara, lai brīvprātīgo darbu izmantotu kā efektīvu sociālās iekļaušanās instrumentu?

Jāpalielina pašvaldību vadības, deputātu, darbinieku izpratnes līmenis par brīvprātīgo darba nozīmi un nosacījumiem.

! Brīvprātīgais darbs nav tikai NVO sektora vai reliģisko organizāciju tēma. Pašvaldības un valsts iestādes ir nozīmīgs brīvprātīgā darba organizētājs;

! Brīvprātīgais darbs ietver arī finanšu jautājumus. Cilvēkam, kurš strādā par brīvu, par šo procesu nav jāpiemaksā;

! Brīvprātīgais var būt jebkura vecuma, sociālā stāvokļa, izglītības līmeņa cilvēks. Tas nav domāts tikai jauniešiem;

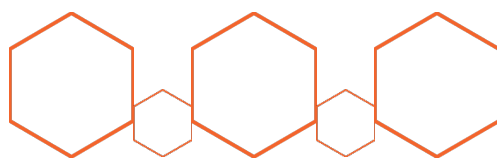

Aptaujas anketa pašvaldību darbiniekiem.

Ieteicams atkārtot katrus 12 mēnešus.

Jautājums	Atbilde	Respondenta komentārs
Kas var būt brīvprātīgā darba organizators?		
Kas var veikt brīvprātīgo darbu?		
Vai brīvprātīgo darbu reglamentē līgumsaistības?		
Vai brīvprātīgā darba jēdziens ietver atļidzību/kompensāciju?		
Vai mūsu pašvaldībā tiek veikts brīvprātīgais darbs?		
Kādās institūcijās un nozarēs brīvprātīgais darbs tiek veikts?		
Cik brīvprātīgā darba veicējus Jūs pazīstat? Kādās jomās viņi darbojas?		
Kas, Jūsaprāt, pašvaldībā būtu uzlabojams/maināms brīvprātīgā darba jomā?		

Jāpalielina sabiedrības izpratnes līmenis par brīvprātīgā darba nozīmi un nosacījumiem.

! Brīvprātīgais darbs ir iespēja reāli un praktiski piedalīties sociālajā dzīvē. Pašam ietekmēt tās attīstību. Palielināt savu personisko nozīmi, „svaru” sabiedrībā;

! Par brīvprātīgā darba veikšanu nav jāpiemaksā. Tas ir līdzvērtīgs process – brīvprātīgais dara, un darba organizētājs kompensē izdevumus pēc vienošanās;

! Jebkurš cilvēks var veikt viņam piemērotu brīvprātīgo darbu. Ikvienam cilvēkam ir iespējas darīt un dot. Nav maznozīmīgu darbu un pienākumu. Brīvprātīgais darbs nav zemāk vērtējams par cita veida darbiem.

Aptaujas anketa sabiedrības fokusgrupām.

Ieteicamā izmantošanas intensitāte – vienu reizi 12 mēnešos, izvēloties sociāli un ģeogrāfiski atšķirīgas fokusgrupas(skolas kolektīvs, liela uzņēmuma kolektīvs, attālināts ciemats, u.c.)

Jautājums	Atbilde	Respondenta komentārs
Vai Jūs zināt, kas ir brīvprātīgais darbs?		
Kas var veikt brīvprātīgo darbu?		
Vai brīvprātīgais darbs nozīmē strādāt bez samaksas?		
Vai pazīstat kādu, kas veic brīvprātīgo darbu?		
Kur un kādā jomā šis darbs tiek veikts?		
Kurās jomās būtu svarīgi piesaistīt brīvprātīgos darbiniekus?		
Kas varētu būt šie cilvēki?		
Vai Jūs pats/pati būtu gatavs/gatava iesaistīties brīvprātīgajā darbā? Ja jā, tad kādā jomā?		

Jāapzinās – pašvaldība ir nozīmīgākais „spēlētājs” teritorijas attīstībā. Lai brīvprātīgo darba kustība kļūtu spēcīga un jūtama, organizatora statusā ir jāparādās pašvaldībai. Atstāts tikai NVO sektora un reliģisko organizāciju atbildības sfērā, brīvprātīgais darbs aktualitāti zaudē. Kaut vai tikai šī sektora ierobežoto finanšu līdzekļu dēļ.

Pašvaldība – brīvprātīgā darba organizators. Soli pa solim:

- Nosakām atbildīgo speciālistu (speciālistu grupu). Izvirzām brīvprātīgo kustības mērķus un to sasniegšanas indikatorus.

! Šī dokumenta kontekstā mērķis būs „Uzlabot sociālās iekļaušanās līmeni vietējā kopienā; palielināt sociāli aktīvo iedzīvotāju īpatsvaru pašvaldības teritorijā”!

- Apzinām sfēras, kurās brīvprātīgo darbs ir nepieciešams. Sakārtojam tās prioritārā secībā.

Fokusgrupu diskusijās minētās brīvprātīgo darba sfēras: palīdzība, sarunas ar gados vecākiem cilvēkiem; bērnu pieskatīšana vasaras sezonā, pēc skolas; sīkie remontdarbi vientuļiem, veciem cilvēkiem; vietējo gidu pakalpojumi; apmācības; tulka pakalpojumi imigrantiem; asistenta – tulka pakalpojumi skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs reemigrantu bērniem.

- Apzinām sabiedrības grupas, no kurām uzaicināt brīvprātīgos, arī prognozējamo personu skaitu no katras grupas.

Fokusgrupu diskusijās minētās potenciālās brīvprātīgo grupas: seniori; ilgstošie bezdarbnieki; jaunās māmiņas; jaunieši; nepilna laika nodarbinātie; zemnieku un piemājas saimniecībās nodarbinātie, it īpaši – sievietes, kas ilgstoši strādā piemājas/zemnieku saimniecībās; reemigrantu ģimenes locekļi.

- Apzinām prognozējamo brīvprātīgā darba stundu skaitu aktuālajās sfērās.
- Sagatavojam nepieciešamo dokumentāciju aktīvai brīvprātīgā darba kustības attīstībai pašvaldībā – līgumu paraugus, iekšējās kārtības noteikumus, instruktažas brīvprātīgā darba vadītājiem.
- Paredzam pašvaldības budžetā līdzekļus brīvprātīgā darba attīstībai saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.
- Pēc 12 mēnešu darba veicam kontrolpārbaudi sākotnēji izvirzīto indikatoru sasniegšanā.

Vēlamais snieguma mērķis:

12 mēnešu periodā ir vismaz 2 no 100 pašvaldības iedzīvotājiem uz brīvprātīgā darba līguma pamata veikuši regulāru brīvprātīgo darbu pašvaldības institūcijā. Vismaz 1 no šiem cilvēkiem pārstāv sociālās atstumtības riskam pakļautās sabiedrības grupas.

PĀRVALDES FUNKCIJU DELEĢĒŠANA

Metodes pamatojums.

Pārvaldes funkciju deleģēšana kā sociālās iekļaušanās metode ir aktuāla šādu iemeslu dēļ:

- Tā būtiski palielina sabiedrības līdzdalību teritorijas pārvaldībā;
- Tā palielina pašvaldības atvērtības līmeni jaunām ierosmēm, inovācijām;
- Tā veido iekšējo konkurenci, kas nelielas, reti apdzīvotas pašvaldības līmenī, kļūst par efektīvas, iekļaujošas pārvaldības dzinējspēku;
- Tā nodrošina pakalpojumu pieejamību iespējami tuvu iedzīvotājiem, kas ir īpaši aktuāli Algoritma mērķa teritorijās;
- Tam ir sakārtota likumiskā bāze Latvijā. Lietuvas situācijā šī metode pielietojama kā kaimiņvalsts labākās prakses piemērs, ieviešot funkciju deleģējumu esošās likumdošanas ietvaros, un mudinot valsts pārvaldi pilnveidot likumisko bāzi.
- Metode Algoritma mērķa teritoriju pašvaldībās netiek izmantota – līdz ar to, tās ieviešana satur vēl neizmantotu potenciālu, kas sākotnējā stadijā nodrošina augstu efektivitāti.

„Mēs redzam, kā pārvaldes iestādes un pašvaldības nodrošinātie pakalpojumi koncentrējas rajona centrā. Un šis process turpināsies, atšķirības starp Rokišķiem un rajona ciematiem tikai pieaugs. Ir jādodomā par funkciju nodošanu kopienām, nevalstiskām organizācijām, kas varētu nodrošināt pakalpojumus ciematos uz vietām.”

/Raimonda Stankevičiūte - Vilimiene,
Rokišķu rajona Lauku partnerības
administratīvā vadītāja/

„Reģionālās reformas sekas būs sabiedrības atsvešināšanās no valsts un vietējās pārvaldes. Ne jau iedzīvotāji vainīgi vienaldzībā un neticībā varai, bet pati vara atstumj un attālina tos no līdzdalības un atbildības. Vērojamais zems vēlētāņu piedalīšanās skaits ataino ticības zaudēšanu pilsoņu iesaistīšanās jēgai valsts un savas kopienas nākotnes lemtā. Projektētā administratīvi teritoriālā reforma katastrofāli padziļinās šos procesus.”

/Guntis Libeks, Jaunjelgavas novada domes
priekšsēdētājs/

Pārvaldes funkciju deleģēšanas tiesiskais pamats Latvijā.

- 1.Likuma «Par pašvaldībām» 15.panta ceturtā daļa (no katras autonomās funkcijas izrietošu pārvaldes uzdevumu pašvaldība var deleģēt privātpersonai vai citai publiskai personai. Pārvaldes uzdevuma deleģēšanas kārtību, veidus un ierobežojumus nosaka Valsts pārvaldes iekārtas likums)
- 2.Valsts pārvaldes iekārtas likuma V nodaļa «Atsevišķu pārvaldes uzdevumu deleģēšana» (40-47.1 pants)

DELEĢĒŠANAS INSTITŪTA IZMANTOŠANAS PAMATĀ IR PIENĒMUMS UN PĀRLIECĪBA, KA PRIVĀTPERSONA VAI CITA PUBLISKĀ PERSONA, IEVĒROJOT TĀS KOMPETENCI UN AUTORITĀTI (SPECIFISKAS ZINĀŠANAS UN PRASMES, JEB t.s. KNOW-HOW), ATTIECĪGO PĀRVALDES UZDEVUMU VAR VEIKT EFEKTĪVĀK, TAI SKAITĀ – NODROŠINOT PAKALPOJUMU SNIEGŠANU IESPĒJAI TUVU IEDZĪVOTĀJIEM, KĀ ARĪ TIEŠĀ VEIDĀ IESAISTOT IEDZĪVOTĀJUS ŠO PAKALPOJUMU SNIEGŠANĀ.

Aktuālie pārvaldes funkciju deleģējuma piemēri publiskajā sektorā Latvijā:

Biežāk pilnvarotās personas:

- citas pašvaldības;
- pašas pašvaldības kapitālsabiedrības;
- citas privātpersonas (biedrības, kapitālsabiedrības).

Biežāk deleģētās jomas pašvaldību līmenī:

komunālie pakalpojumi;
teritorijas labiekārtošana un sanitārā tīrība, autostāvvietas;
kultūra un izglītība;
veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi;
sports un veselīgs dzīvesveids;
būvniecības procesa uzraudzība;
dzīvnieku aprūpe;
saimnieciskās darbības sekmēšana un bezdarba mazināšana;
sabiedriskās kārtības nodrošināšana;
topogrāfiskās informācijas datubāzes uzturēšana;
ugunsdrošība un ugunsdzēsība.

Biežāk deleģētās jomas NVO pašvaldību līmenī:

sociālo pakalpojumu sniegšana;
iedzīvotāju izglītošana;
veselīga dzīvesveida veicināšana un sporta pasākumu organizēšana;
jauniešu koordinēšana.

No minētajiem piemēriem ir redzams, ka pārvaldes funkciju deleģējums tiek uztverts kā efektīvs risinājums attiecībā uz to deleģējumu citām pašvaldībām, kapitālsabiedrībām, komersantiem. Tai pašā laikā – piesardzīgi tiek vērtēta pārvaldes funkciju deleģēšana nevalstiskajam sektoram, kas nodrošinātu visplašāko sabiedrības līdzdalību, tai skaitā – sociāli mazaktīvo iedzīvotāju iesaistīšanu.

Pārvaldes funkciju deleģējums NVO sektoram – reāli un veiksmīgi piemēri:

- Daugavpils pilsētas pašvaldība – biedrība „Latvijas zinātnes centru apvienība”.
Mērķis: veicināt jauniešu intereses par tehniskām un eksaktām zinātnēm.
- Cēsu pilsētas pašvaldība - Vidzemes inovāciju un uzņēmējdarbības centrs.
Mērķis: izstrādāt radošo industriju centra koncepciju un darbības modeli.
- Mārupes novada pašvaldība - biedrība “Mārupes Hokeja savienība”. Mērķis: iedzīvotāju veselīga dzīvesveida un sporta veicināšana.
- Rīgas pilsētas pašvaldība - biedrība “Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija”.
Mērķis: nodrošināt sociālā darba pakalpojuma sniegšanu ģimenēm ar bērniem, kurās ir bērnu augšanai un attīstībai traumējoši un/vai nelabvēlīgi apstākļi.
- Pļaviņu novada pašvaldība - sporta biedrība „Juči”. Mērķis: sporta pasākumu un sacensību organizēšana;
- Vecumnieku novada pašvaldība – biedrība „Jaunatne smaidam”. Mērķis: darba ar jaunatni nodrošinājums;
- Madonas novada pašvaldība – biedrība „Pie kraujas”. Mērķis: tūrisma informācijas un pakalpojumu nodrošinājums;
- Jēkabpils novada pašvaldība - biedrība „Ūdenszīmes”. Mērķis: mūžizglītības pasākumu nodrošinājums;
- Aknīstes novada pašvaldība – biedrība „Manai mazpilsētai Aknīstei”. Mērķis: mūžizglītības pasākumu, kā arī veselīga dzīvesveida veicināšanas pasākumu nodrošinājums.

Pašvaldības funkciju deleģējums NVO sektoram. Soli pa solim:

- Apzinām sfēras, pārvaldes uzdevumus, kuriem funkciju deleģējums ir aktuāls.

Deleģējuma līguma noslēgšana nav pašmērķis, tas ir instruments sociālās iekļaušanās veicināšanai. Izvirzām mērķus, kas sasniedzami ar funkciju deleģējuma palīdzību. Izstrādājam rezultātu indikatorus, kas iekļauj gan finansiālos, gan sociālos indikatorus.

- Identificējam iespējamus deleģējuma subjektus. Izveidojam to atlases kritērijus.

! Iespējams, ka šādu NVO vai sociālo uzņēmumu teritorijā nav. To skaits ir neliels. NVO nevēlas sadarboties, valda savstarpēja neuzticība, un vietējā sabiedrība neuzticas nevienam. Šādā gadījumā ir nepieciešams sagatavošanās posms – trīspusējas diskusiju grupas, skaidrojošie pasākumi. Iespējams – pieredzes apmaiņas vizītes pašvaldībās, kurās minētā funkcija veiksmīgi darbojas.!

- Sagatavojam nepieciešamo dokumentāciju, saskaņojam ar atbilstošajām institūcijām, pārbaudām tās atbilstību valstī spēkā esošajai likumiskajai bāzei;
- Pēc 12 mēnešiem veicam kontrolpārbaudi sākotnēji izvirzīto indikatoru sasniegšanā.

SADARBĪBAS LOKA PAPLAŠINĀŠANA UN STIPRINĀŠANA

Metodes pamatojums.

Sadarbības loka paplašināšana un stiprināšana ietver divas pamatkomponentes –

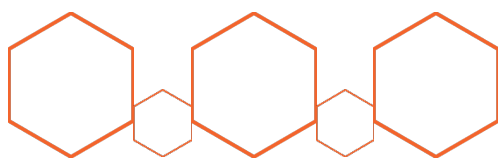
- a) sadarbību ārpus teritorijas robežām;
- b) efektīvu sadarbību un informācijas apriti teritorijas robežās.

Tikai abu komponentu sinerģija nodrošina sociālās iekļaušanās procesa efektivitāti, pirmajai sniedzot pieejamību ārējiem resursiem, un otrajai – sekmējot vietējo resursu pilnvērtīgu izmantošanu.

Metodes būtiskākie aspekti:

- Tā respektē iedzīvotāju psiholoģiskās īpašības Algoritma mērķa teritorijās;
- Introvertā temperamenta dominance pār ekstraverto. Cilvēkiem ir sarežģīti vērsties pēc palīdzības pie vietējām, pazīstamām institūcijām un personām. Sevišķi, ja jautājums ir sensitīvs;
- Pašcieņa un sociālais statuss. Bailes atklāt savas problēmas, sarežģījumus vietējā līmenī. Tādējādi šis sociālais statuss varētu tikt apdraudēts;
- Zems uzticības līmenis pārvaldes institūcijām. Psiholoģiski vieglāk ir pajauties uz lielāka mēroga, ārpus teritorijas esošu institūciju;
- Tā palielina iedzīvotāju zināšanu, informētības līmeni;
- Tā rada papildus drošības sajūtu, apzinoties, ka palīdzība pieejama arī ārpus pašvaldības teritorijas;
- Tā sniedz skaidru atbildi uz aktuālajām vajadzībām, pielietojot pielāgotu informācijas pasnieguma veidu.

METODES ATSLĒGA – INFORMĀCIJA SNIEDZ ATBILDI UZ IEDŽĪVOTĀJU AKTUĀLAJĀM VAJADZĪBĀM, NEVIS SKAIDRO INSTITŪCIJU DARBĪBAS SFĒRAS.

 Sadarbības loka paplašināšana.

LATVIJA

 Valsts mēroga institūcijas un organizācijas.

! Tabula ir aktualizējama un papildināma vismaz vienu reizi 6 mēnešu periodā. Vajadzības var mainīties. Parādīsies jaunas un šeit minētās zaudēs savu aktualitāti!

Problēma	Kontakti	Valsts institūcija, tās nosaukums	NVO, tās nosaukums
Meklēju piemērotu darbu.	t. 65236655 mob.26176873 Marina.Belova@nva.gov.lv v	Nodarbinātības Valsts aģentūra, Jēkabpils filiāle	
Meklēju darbu ar īpašiem nosacījumiem – nepilna laika, cilvēkam ar īpašām vajadzībām, sezonas darbu, skolēnu vasaras brīvdienų darbu, u.c.	t. 65236655 mob.26176873 Marina.Belova@nva.gov.lv v	Nodarbinātības Valsts aģentūra, Jēkabpils filiāle	
	Tālrunis: 67590437; sustento@sustento.lv		„Sustento” – Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija
	ivars@apeirons.lv		Invalīdu un viņu draugu

	+371 29452606		apvienība „Apeirons”
	t.8898 samariesi@samariesi.lv		Latvijas Samariešu apvienība
	T. +371 29 672 638 E. martins@stlukegroup.lv		Svētā Lūkas atbalsta biedrība
	Tālrunis: +371 29462443 E-pasts: daiga@lpkomiteja.lv		Latvijas Paralimpiskā komiteja
	+371 28808551, +371 22322380 ziedot@ziedot.lv		Fonds „Ziedot.lv”
	+371 67336651 secretariat@redcross.lv		Latvijas Sarkanais Krusts
Meklēju dzīvesvietu pēc krīzes situācijas – atgriešanās no ieslodzījuma vietas, pēc slimības.	(+371) 67898343 drosa.maja@gmail.com		Patvērums „Drošā māja”
	t. 116006		„Cietušajiem.lv”
	t. 29297487 zkrusts@zilaiskrusts.lv		Evanģēlisko kristiešu draudze „Zilais Krusts”
	T. +371 29 672 638 E. martins@stlukegroup.lv		Svētā Lūkas atbalsta biedrība
	+371 67336651 secretariat@redcross.lv		Latvijas Sarkanais Krusts
Esmu atgriezies no darba ārzemēs. Meklēju, kā uzsākt dzīvi dzimtenē.	Kurzemē Kristīne Smilga, e-pasts: kurzeme@paps.lv , tālr. 20478252; Zemgalē Edgars Jānis Paulovičs, e-pasts: zemgale@paps.lv , tālr. 63028085; Rīgā Ramona Liepiņa-Krauža, e-pasts: riga@paps.lv ; tālr. 26614179; Vidzemē Ija Groza, e-	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības lietu ministrija. Reemigrācijas koordinātoru tīkls.	

	pasts: vidzeme@paps.lv , tālr. 29287585; Latgalē Astrīda Leščinska, e-pasts: latgale@paps.lv , tālr. 65423801.		
	(+371) 67898343 drosa.maja@gmail.com		Patvērums „Drošā māja”
Mājokļa krīze – ugunsgrēks, dabas stihija.			
	+371 28808551, +371 22322380 ziedot@ziedot.lv		Fonds „Ziedot.lv”
	t.8898 samariesi@samariesi.lv		Latvijas Samariešu apvienība
	+371 67336651 secretariat@redcross.lv		Latvijas Sarkanais Krusts
Meklēju palīdzību bērna aprūpē un pieskaņšanā			
	t.8898 samariesi@samariesi.lv		Latvijas Samariešu apvienība
	+371 67336651 secretariat@redcross.lv		Latvijas Sarkanais Krusts
Meklēju palīdzību seniora, slima cilvēka aprūpē un pieskaņšanā			
	t.8898 samariesi@samariesi.lv		Latvijas Samariešu apvienība
	+371 67336651 secretariat@redcross.lv		Latvijas Sarkanais Krusts

Mani/manu tuvinieku ir piemeklējusi smaga slimība. Nepieciešams atbalsts.			
	+371 28808551, +371 22322380 ziedot@ziedot.lv		Fonds „Ziedot.lv”
	t.8898 samariesi@samariesi.lv		Latvijas Samariešu apvienība
	Tālrunis: 67590437; sustento@sustento.lv		„Sustento” – Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija
	ivars@apeirons.lv +371 29452606		Invalīdu un viņu draugu apvienība „Apeirons”
	+371 67336651 secretariat@redcross.lv		Latvijas Sarkanais Krusts
Es/mana ģimene ir smagā krīzes situācijā. Šobrīd nespējam nodrošināt pamatvajadzības.			
	t.8898 samariesi@samariesi.lv		Latvijas Samariešu apvienība
	+371 28808551, +371 22322380 ziedot@ziedot.lv		Fonds „Ziedot.lv”
	+371 67336651 secretariat@redcross.lv		Latvijas Sarkanais Krusts
Man pazīstamā ģimenē ir krīze. Šeit kaut kas jādara!	(+371) 67898343 drosa.maja@gmail.com		Patvēruma „Drošā māja”
	t.8898 samariesi@samariesi.lv		Latvijas Samariešu apvienība
	t. 116006		„Cietušajiem.lv”
	t. 67222922		Krīzes centrs

	t. 27722292 skalbes@skalbes.lv		„Skalbes”
	+371 67336651 secretariat@redcross.lv		Latvijas Sarkanais Krusts
Man vajag kādam to izstāstīt! Ar šo situāciju vairs netieku galā. Meklēju psiholoģisko palīdzību	t.8898 samariesi@samariesi.lv		Latvijas Samariešu apvienība
	http://www.vp.gov.lv/?id=377	Valsts Policija. Apkopota informācija par palīdzību krīzes situācijās.	
	t. 116111	Valsts Bērnu tiesību aizsardzības centrs. Palīdzība bērniem un pusaudžiem.	
	t. 116006		„Cietušajiem.lv”
	t. 67222922 t. 27722292 skalbes@skalbes.lv		Krīzes centrs „Skalbes”
Man ir pārāk daudz brīvā laika. Vēlos būt sabiedrībā, darīt kaut ko noderīgu.			
	www.brivpratigie.lv	Nodarbinātības valsts aģentūra. Brīvprātīgo darba uzskaites sistēma.	
	+371 28808551, +371 22322380 ziedot@ziedot.lv		Fonds „Ziedot.lv”
	+371 67336651 secretariat@redcross.lv		Latvijas Sarkanais Krusts

Vietējās sadarbības loka stiprināšana.

Šeit piedāvājam izveidot reverso informācijas shēmu par pašvaldības teritorijā pieejamajiem pakalpojumiem:

VAJADŽĪBAS – KONTAKTI – PAKALPOJUMA SNIEDZĒJA APRAKSTS – PAKALPOJUMA SNIEDZĒJA JURIDISKAIS STATUSS(PAŠVALDĪBAS, VALSTS, NVO, PRIVĀTAIS SEKTORS.

Problēma	Kontakti	Pakalpojuma sniedzēja apraksts	Pakalpojuma sniedzēja juridiskais statuss
Meklēju piemērotu darbu.			
Meklēju darbu ar īpašiem nosacījumiem – nepilna laika, cilvēkam ar īpašām vajadzībām, sezonas darbu, skolēnu vasaras brīvdienų darbu, u.c.			
Meklēju dzīvesvietu pēc krīzes situācijas – atgriešanās no ieslodzījuma vietas, pēc slimības.			
Esmu atgriezies no darba ārzemēs. Meklēju, kā uzsākt dzīvi dzimtenē.			
Mājokļa krīze – ugunsgrēks, dabas stihija.			
Meklēju palīdzību bērna aprūpē un pieskaņīšanā.			
Meklēju palīdzību			

seniora, slima cilvēka aprūpē un pieskatīšanā			
Mani/manu tuvinieku ir piemeklējusi smaga slimība. Nepieciešams atbalsts.			
Es/mana ģimene ir smagā krīzes situācijā. Šobrīd nespējam nodrošināt pamatvajadzības.			
Man pazīstamā ģimenē ir krīze. Šeit kaut kas jādara!			
Man vajag kādam to izstāstīt! Ar šo situāciju vairs netieku galā. Meklēju psiholoģisko palīdzību.			
Man ir pārāk daudz brīvā laika. Vēlos būt sabiedrībā, darīt kaut ko noderīgu.			
Vēlos iemācīties kaut ko jaunu un interesantu. Kas man varētu būt piemērots un pieejams?			
Vēlos pats sev dot darbu un nodrošināt ienākumus. Ar ko man vajadzētu sākt?			
Vēlos dalīties ar savām zināšanām un prasmēm. Kam tas ir vajadzīgs?			
Vēlos iepazīties ar tradīcijām un kultūru. Kur to var uzzināt?			

Interaktīvās algoritma sadaļas „Cilvēka vērtība harmoniskā kopienā” pielietošana (instrukcija)

Rīks sniedz iespējas identificēt sociālās iekļaušanās un kopējā sabiedrības kā vienota organisma veselīguma līmeni kopienā. Algoritmā ir izstrādātas 4 sabiedrības bāzes vērtības – Darbs, Dzīve, Sociālā aktivitāte un Prestižs.

Rīks izveidots, katru no 4 bāzes vērtībām izsakot 10 indikatoru skalās. Lietošanas vienkāršībai šī algoritma interaktīvā daļa ir izveidota uz MS Excel programmas bāzes.

Ikviens pašvaldības speciālists, vai, vēlams, vairāku jomu speciālisti kopā, apvienojot viņu rīcībā esošos aktuālos statistikas datus, šo algoritma daļu var pielietot pēc nepieciešamības, taču vēlams datus tabulās ievadīt vismaz reizi gadā, lai varētu novērtēt sabiedrības attīstības dinamiku pašvaldībā.

DARBS	
Indikators	
Ciemata "1" iedzīvotāju skaits	100
DZĪVE	
Indikators	
Ciemata "1" iedzīvotāju skaits	100
SOCIĀLĀ AKTIVITĀTE	
Indikators	
Ciemata "1" iedzīvotāju skaits	100
PRESTIŽS	
Indikators	
Ciemata "1" iedzīvotāju skaits	100

Algoritma „DATI” tabulas aizpildīšana

Ievada analizējamā ciemata iedzīvotāju kopējo skaitu, vadoties pēc pēdējiem statistikas datiem

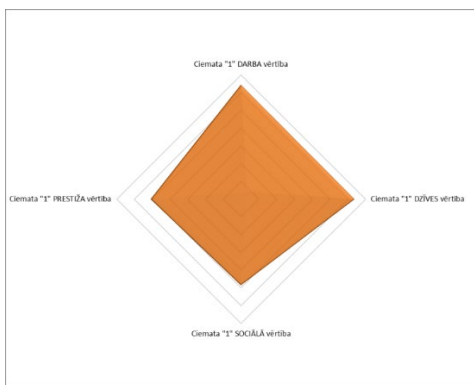
„1” vietā ievada ciemata nosaukumu, piemēram: „Elkšņi”

! Izmaiņas veic **tikai zilajās** tabulas ailēs, ailes bez krāsas aizpildās automātiski

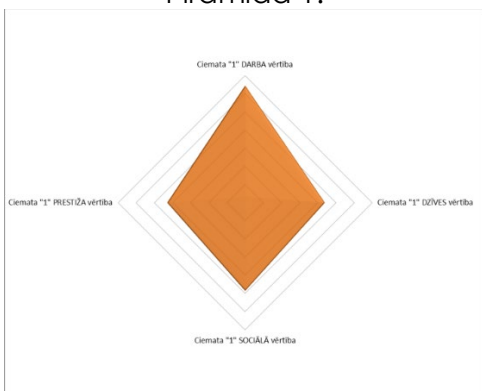
Zilajās tabulas ailēs ievada iedzīvotāju skaitu ciematā, kas atbilst indikatora aprakstam

4.tabulas daļā datus ievada tikai indikatora ailē „**Ir nekustamais īpašums pašvaldības teritorijā**”, citas ailes aizpildās automātiski pēc iepriekšējo daļu datiem.

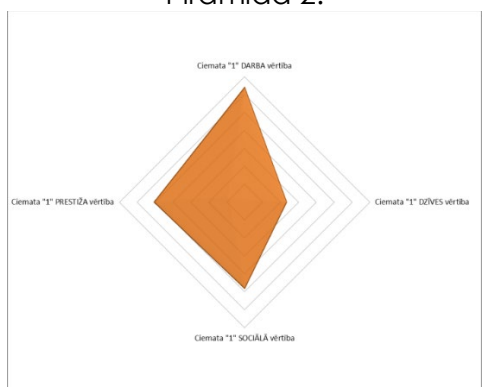
Ir deklarējis pašvaldības teritorijā	Strādā oficiāli atalgotu darbu pašvaldības teritorijā	Strādā neoficiāli atalgotu darbu pašvaldības teritorijā	Ir uzņēmējs, nodrošina darbu pats sev	Ir uzņēmējs, nodrošina darbu sev un vēl vienam cilvēkam	Ir uzņēmējs, nodrošina darbu sev un vēl vairāk nekā vienam cilvēkam	Strādā oficiāli atalgotu darbu ārpus pašvaldības teritorijas	Strādā neoficiāli atalgotu darbu ārpus pašvaldības teritorijas	Strādā neregulāri un neoficiāli	Nestrādā
90	20	20	8	8	8	7	7	10	12
Dzīvo viensētā lauku teritorijā	Dzīvo privātmājā ciematā vai pilsētā	Dzīvo privātā dzīvoklī ciematā vai pilsētā	Dzīvo pašvaldības dzīvoklī ciematā vai pilsētā	Dzīvo sociālajā dzīvoklī ciematā vai pilsētā	Saņem pensiju/valsts nodrošinātu sociālo pabalstu	Saņem pašvaldības sociālo pabalstu	Bērns/bērni apmeklē pašvaldības izglītības iestādes	Bērns/bērni apmeklē izglītības iestādes ārpus pašvaldības teritorijas	Regulāri iepērkas vietējā veikalā, izmanto citus vietējos pakalpojumus
30	22	25	15	8	14	8	40	6	90
Augs tākā izglītība	Profesionālā izglītība	Pamata izglītība	Piedalās sabiedriskajās aktivitātēs	Aktīvi organizē sabiedriskās aktivitātes	Piedalās pašvaldības organizētajā sabiedriskajā un kultūras dzīvē	Darbības sfēra saistīta ar ārējo apmeklētāju piesaisti teritorijai	Veido negatīvu neformālās komunikācijas vidi kopienā	Veic destruktīvas aktivitātes, kas nav krimināli vai administratīvi sodāmas	Aktīvi iesaistās kopienas pašpalīdzības pasākumos
30	40	30	50	12	50	8	12	4	10
Ir deklarējis pašvaldības teritorijā	Strādā atalgotu darbu	Ir uzņēmējs, nodrošina darbu sev un vēl kādam cilvēkam	Ir nekustamais īpašums pašvaldības teritorijā	Ir ģimene, vismaz 1 bērns	Saņem pašvaldības sociālo pabalstu	Izmanto vietējos pakalpojumus	Piedalās sabiedriskajās aktivitātēs	Aktīvi organizē sabiedriskās aktivitātes	Aktīvi iesaistās kopienas pašpalīdzības pasākumos
90	40	16	40	46	8	90	50	12	10

Piramīda 1.

Piramīda 2.

Piramīda 3.

Algoritma tabulas „PIRAMĪDA” pielietošana

Atverot algoritma 2.tabulu – „PIRAMĪDA”, automātiski ģenerētā figūra uzrāda ciemata bāzes vērtību sabalansētību datu ievades brīdī. Ideālā variantā figūrai ir jābūt simetriskai. Asimetrijas esamība uzrāda tos kopienas dzīves aspektus, kam veltāma pastiprināta uzmanība. Šī, **1.piramīda**, ir samērā simetriska, taču uzrāda nepieciešamību uzlabot ciemata „1” sociālos aspektus un aspektus, kas veido ciemata prestižu.

Piemēri:

Piramīda 2.- uzrāda spējas izmaiņas ciemata bāzes vērtību sabalansētībā, krasi mainoties tikai 1 indikatora datiem: „Regulāri iepērkas vietējā veikalā, izmanto citus vietējos pakalpojumus”.

Ja iedzīvotājiem nav pieejami vietējie pamatpakalpojumi, veikals pirmās nepieciešamības un pārtikas precēm, strauji krītas gan ciemata Prestiža, gan Dzīves vērtība, kas ilgtermiņā neizbēgami novedīs arī pie Sociālās un Darba vērtības degradēšanās.

Piramīda 3.- uzrāda praktiski mirstošu ciematu gadījumā, ja iedzīvotājiem nav iespējas sūtīt savus bērnus vietējā skolā.

Arī šeit krasi mainījušies ir tikai 1 indikatora dati: “Bērns/bērni apmeklē pašvaldības izglītības iestādes”.

Algoritma tabulā “DATI” var operēt arī ar visas pašvaldības statistikas datiem kopumā, tos summējot, taču ieteicams analizēt situāciju atsevišķi katrā pagastā vai ciematā.

Dokumenta “**Sociālās iekļaušanas algoritms Viesītes un Rokišķu pašvaldībās**” pasūtītājs:

Viesītes novada pašvaldība, Brīvības 10, Viesīte, Viesītes novads, LV – 5237, mājaslapa www.viesite.lv

tel. 65245179.

Izpildītājs: **Biedrība “Ūdenszīmes”**.

The Social Inclusion Algorithm for the Municipalities of Viesīte and Rokiski.

SUMMARY

The Social Inclusion Algorithm is a document that presents modern, innovative and localized solutions to improve social cohesion.

This document focuses specifically on the interaction of municipalities with citizens, the NGOs they represent, looking at the ways, methods and tools of civic participation that effectively limit the still existing understanding of “We and They”.

The development of the algorithm is based on field studies, direct interviews, and the European Union's guidelines for the basic principles of 'smart communities', using existing best practices and modeling the effects of medium-term social and economic change.

The document consists of the following sections:

1. Description of the situation and guidelines;
2. Research parts - summaries and conclusions of interviews with the representatives of society and local government specialists;
3. Analysis of public inclusion risks;
4. Methods and recommendations for ensuring and promoting public inclusion;
5. Interactive Algorithm section "Human Value in a Harmonious Community".

The four most important working methods for raising the level of social inclusion are:

- 1) Improving communication. This section provides practical suggestions for improving direct communication between society and governing bodies;
- 2) Updating and practical application of the concept of volunteering. The section includes insights into the laws and regulations that are in force in Latvia and Lithuania, as well as recommendations for their application and sample questionnaires for controlling the effectiveness of the applied method;
- 3) Delegation of management tasks to private and public persons, including the NGO sector. The section includes an insight into the regulatory framework, justification for the method, and examples of best practice.
- 4) Expanding and strengthening the circle of cooperation. The section includes a justification of the method, as well as a table of reverse information presentation that focuses

directly on the most important needs of the population. Relevant information in the table should be updated at least once in a 12-month period.

Interactive algorithm section "Human Value in a Harmonious Community".

This section is designed as an innovative tool to identify the level of social inclusion in the community. The Algorithm has developed 4 core values for the society - Work, Life, Social Activity and Prestige. According to these baseline values, the value of each community member should be analyzed using 10 different indicators. The indicators of the set of baseline values generate a geometric shape - the pyramid base, which ideally should be symmetrical. The existence of asymmetry shows those aspects of community life that require more attention.

The meaningful use of such an algorithm involves identifying and respecting the value of every member of society, and - providing an opportunity to respond swiftly to the changes in community life by strengthening the core values that are threatened by any social, economic or political change.